

עין משפט מסכת בבא קמא

דף ב.

עין משפט א. חו"מ סימן שפט פעיף א

א. כל נפש חיה שהיא ברשותו של אדם שהזיקה חייבים הבעלים לשלם * שנאמר "כי יגוף שור איש את שור רעהו" וכו'. אחד שור ואחד כל בהמה חיה או עוף ולא דיבר הכתוב אלא בהווה.

עין משפט ב. חו"מ סימן תי פעיף א

א. בור הוא מאבות נזיקין כמו שכתוב "כי יכרה איש בור" ומאחר שחפרו נתחייב בנזקיו ^ב וזהו ממונו המזיק. וכל הדומה לבור ^ג שהוא ממונו ומונח במקומו ומזיק אפי' שפך מים ברשות הרבים והוחלק בהם אחר ^ד חייב.

עין משפט ג. חו"מ סימן תיח פעיף א

א. האש הולך ע"י הרוח ומזיק והוא ממונו של אדם וחייב בנזקיו, וכל הדומה לו שהוא ממונו והולך ומזיק הוא תולדת אש ^ה, ויש לו דין אש לפטור בו טמון.

- א. ממשנה בב"ק ט"ו ע"ב ובדף כ"א ע"ב במשנה וגמ'.
ודוקא בהמה שאינה בת דעת אבל עבד שיש לו דעת אין רבו חייב על נזקו שאם יקניטנו רבו ילך ויזיק את רבו בכל יום. סמ"ע ס"ק א' מהטור.
ב. וכתב הטור בין הפקירו או לא הפקירו חייב בר"ה כיון שעשאו שלא ברשות, וכמבואר בסעיף ו'-ז'.
ג. מבב"ק ג' ע"ב ובדף כ"ח ע"ב.
ד. שם במשנה דף ל' ע"א.
ה. בב"ק ג' ע"ב.

עין משפט ד.

ח"מ סימן שפ"ט פ"א

ע"ן לעיל עין משפט א

עין משפט ה.

ח"מ סימן שפ"ט פ"ב

ב. אם הזיקה בדברים שדרכה לעשות תמיד כמנהג ברייתה כגון בהמה שאכלה תבן או שהזיקה ברגליה או בדרך הילוכה^ו חייב לשלם נזק לשלם מהיפה שבנכסיו^ז שנאמר "מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם".

ג. אם שינתה הבהמה ועשתה מעשים שאין דרכה לעשות תמיד והזיקה בהם, כגון שור שנגח או נשך חייב לשלם חצי נזק^ח מגוף המזיק עצמו שנאמר "ומכרו את השור החי וחצו את כספו"^ט.

ח"מ סימן תי"ט פ"א

881א. כשב"ד נזקקין לגבות לניזק מנכסי המזיק גובין מהמטלטלין תחלה^י, ואם לא היו מטלטלין כלל או שלא מספיקים כנגד הנזק גובין

ו. בב"ק ג' ע"א ובמשנה י"ז ע"א.

ז. היינו בקרקע אבל במטלטלין כל דבר מיטב הוא. סמ"ע ס"ק ג'.

ח. שם בגמ' ב' ע"ב ובמשנה ט"ו ע"ב.

ט. והתורה מדברת בשור שוה עשרים שהזיק שור שוה עשרים והנבלה שוה עשרה שכשיחצו ויטלו כל אחד חצי החי וחצי המת נמצא שכל אחד בידו חמש עשרה, ונמצא שהניזק קיבל חצי מהנזק שלו שהוא עשרה שמחציתו חמשה, ומכיון שיכול לשלם לו הנבלה וישלם לו נמצא שהוא צריך לתת לו בנוסף לכל הנבלה ששוה עשרה יתן לו עוד חמשה מגוף המזיק.

ומשווים נלמד לשאינם שווים כשנגח שור שוה מנה לשור שוה עשרים והמיתו הנבלה שוה ארבעה הרי כל הנזק ששה עשר, ואם יתן לו כל הנבלה יצטרך להוסיף לו מחצית הנזק שהוא שמונה מגופו של המזיק. סמ"ע ס"ק ד'.

י. הרמב"ם בפ"ח מנזקי ממון וכתב ה"ה מבואר בסוגיא דשוה כסף ככסף בדף י"ד ע"ב וכן במחלוקת האמוראים בדף ז' ע"ב. ופסק כרב פפא ורב הונא בריה דרבי יהושע שם, וכ"כ הרי"ף והרא"ש בפסקיו.

וכתב הסמ"ע דמסתמא ניחא למזיק לשלם במטלטלין מבקרקעות ואף אם אין המזיק לפנינו גובין לו ממטלטלין, אבל ודאי אם המזיק לפנינו וגילה דעתו דניחא ליה יותר לשלם בקרקעות והניזק רוצה דוקא מטלטלין יד המזיק על העליונה, ולא דמי למלוה ולוה, אבל הש"ך בס"ק א' השיג עליו דאין סברא לחלק בענין זה בין בע"ח למזיק, וכתב דכן דעת הרבה פוסקים וכן עיקר דיד הניזק על העליונה.

ומהרש"ל בפ"ק דבב"ק סי' ט"ז פסק דנזיקין גובין ממשועבדים אף שלא עמד בדין עדיין דיש קול וכן משמע בתוס' בדף י"ד ע"ב לפר"ת למאי דס"ל שעבודא דאורייתא, וכ"כ רי"ו והסמ"ע בסי' קי"ח פ"א ע"ג מיהו יש חולקין. ש"ך ס"ק א'.

מהקרקע המעולה שבנכסיו של המזיק. וכל זמן שיש מטלטלין אפ"י סובין אין נזקין לקרקע, ואפ"י יש למזיק כסף מזומן יכול לפורעו במטלטלין **ב** ושמין אותם כמו שהניזק יכול למוכרם מיד ובמקומו.

א. ב. כשמשלם מהקרקע אפ"י היתה הזיבורית של המזיק טובה כעידית של הניזק, אינו מקבל ממנו כזו, אלא מגבין לו מעידית שבנכסי המזיק **ל**.

עין משפט ו. חו"מ סימן שפט סע"ה יח

יח. יט. ג' אבות נזקין בשור, הקרן, השן, והרגל, ונקראו אבות מפני שהם כתובים בתורה ולהם תלדות שכל דבר הדומה לו מכל אלו נקראים תולדות ודינו כמוהו חוץ מנזק צרורות שיתבאר בסי' ש"צ.

דף ב:

עין משפט ד. חו"מ סימן שפט סע"ה יח

עין לעיל דף ב. עין משפט ו

עין משפט ה. חו"מ סימן שפט סע"ה יח

עין בסע"ה הקודם

עין משפט ו. חו"מ סימן שפט סע"ה יח

יט. כ. שור האמור בתורה הוא שנגח בקרן **מ** ואין דרכו בכך אלא בדרך מקרה ואין לו הנאה בהזיקו, וכל הדומה לו דינו כמותו, כגון נגפה בגופה או נשכה או בעטה או רבצה על הכלים ושברה אותם, וכן אם

כ. ויכול לתת לו בפחות שבמטלטלין, משא"כ בבע"ח בסי' ק"ח דאם יש לו מעות מחוייב לתת לו מעות וכן עיקר, מיהו היכא שהמזיק רוצה לסלקו במעות ודאי אין צריך ליתן לו מטלטלין או קרקעות שלו ופשוט הוא. ש"ך ס"ק ג'.

ל. דכתיב "מיטב שדהו ישלם" ודרשינן של זה המשלם דהיינו המזיק.

מ. בב"ק ב' ע"ב. ולא שנא קרן מחוברת לא שנא תלושה ואחזה אותה בשיניה ונגחה בה, מגמ' שם.

אכלה כסות או כלים **ב** דינה כקרן. ואינו משלם אלא חצי נזק בין ברשות הניזק **ב** בין ברשות הרבים וישנם דברים שהזיקה בפה או ברגלה ודינם כקרן כמו שיתבאר בסי' ש"צ.

עין משפט ז. **הו"מ סימן שפ"ט סעיף יח**
 עיין לעיל עין משפט ד
הו"מ סימן שפ"ט סעיף יט
 עיין לעיל עין משפט ו

עין משפט זא. **הו"מ סימן שצ"ב סעיף א**

א. רגל הוא שהבהמה מהלכת כדרכה ומזקת בדרך הילוכה **ב** והוא דבר שדרכה בכך ואין לה הנאה בזה, וכל הדברים הדומים הם תולדות כגון הזיקה בגופה **ב** דרך הילוכה בשערה **ב** או במשאוי שעליה או ברסן שבפיה או בזוג שבצוארה, וכן תרנגולים שהיו פורחים ממקום למקום ושברו כלים בכנפיהם, או ע"י דריסה ורקידה ע"ג העיסה או פירות וטינפום או ניקרו **ב** בהם, וכן כל דבר המחובר לגופה כגון עגלה המושכת בקרון והוליכתה ע"ג כלים ושברה אותם כל אלו תולדות דרגל, ובר"ה פטורה וברשות הניזק חייבת.

עין משפט ט. **הו"מ סימן שצ"א סעיף א**

א. בהמה שהזיקה בדבר הדומה לשן שנהנית הרי זה תולדה דשן כגון

- ג. ואע"ג דשן היא מועד מעיקרא, הנ"מ בדבר שדרכו לאכול אבל כסות וכה"ג שאין דרכם לאכול הוי משונה וקרן הוא. סמ"ע ס"ק כ'.
- ד. שם בגמ' י"ד ע"א וכו"ל.
- ה. מברייחא בב"ק ד' ע"ב.
- ו. שם בדף ג' ע"א.
- ז. פי' שנסתבך כלי בשערה וגררה אותו ושברתו. סמ"ע ס"ק א'.
- ח. פי' ולא אכלוהו דאם כן הוי תולדה דשן שהרי יש לה הנאה על אכילתו, אלא מאסוהו בנקירתו. סמ"ע ס"ק ה'.

נתחככה בכותל להנאתה ר והזיקה או שטינפה פירות וכלים להנאתה.

ר. ממשנה בב"ק י"ט ע"ב, אבל נתחככה בחברתה והזיקה י"ל דלהזיקה נתכוונה והו"ל תולדה דקרן לשלם חצי נזק, אם לא שגם לאחר שנשמטה ממנה חברתה הלכה ונתחככה בכותל שאיגלאי מילתה למפרע שגם מה שנתחככה בבהמה היה להנאתה. סמ"ע ס"ק ד'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 05841504777 email: minchat.aaa@gmail.com